10.11.2017

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan verojaostolle

Suomen Alkoholijuomakauppayhdistys ry:n asiantuntijalausunto koskien hallituksen esitystä eduskunnalle laiksi alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetun lain liitteen muuttamisesta (HE169/2017 vp)

Suomen Alkoholijuomakauppayhdistys ry (SAJK) kiittää mahdollisuudesta antaa asiantuntijalausunto valtiovarainvaliokunnan verojaostolle. Yhdistyksemme edustaa suomalaisia yrityksiä, jotka toimivat alkoholijuomakaupan alalla, pääasiallisina jakelukanavinaan Alkon vähittäismyynti ja anniskelupaikat.

Alkoholiveroesityksessä ehdotetaan, että alkoholijuomien valmisteveroa korotettaisiin 1.1.2018 alkaen kaikissa juomaryhmissä. Mietojen käymisteitse valmistettujen juomien veroa korotettaisiin 15,4 prosenttia, viinin veroa 12,7 prosenttia, oluen veroa 10,6 prosenttia ja välituotteiden veroa keskimäärin 9,5 prosenttia. Väkevien alkoholijuomien valmisteveroa korotettaisiin 4,8 prosenttia.

Vastustamme alkoholiveron korotusta. Oluen ja välituotteiden verotus on Suomessa jo nykyisellään EU-maiden korkeinta, viinien ja väkevien toiseksi korkeinta.

Veronkorotuksen ajankohta on harkitsematon. Alkoholilaki (HE100/2017) tulisi ensin saattaa voimaan ja todentaa sen vaikutukset kulutukseen sekä alkoholin valmisteverokertymään. Lisäksi veronkorotuksen voimaantulo 1.1.2018 alkaen ja siihen liittyvä epävarmuus jättävät liian lyhyen varoajan hinnoittelumuutoksille. Alkon vähittäismyynnissä olevien tuotteiden hinnoittelumuutokset voi tehdä kolme kertaa vuodessa. Kesäkuuhun saakka voimassa olevat hinnat on annettava 1.12.2017.

Veroero Suomen ja Baltian maiden välillä pysyy merkittävän suurena ja aiheuttaa matkustajatuontia. Viron veronkorotukset painottuvat olueen, sen sijaan viinien ja väkevien osalta muutos on huomattavasti maltillisempi. Tästä seuraa, että väkevien alkoholijuomien hintataso on Suomessa myös jatkossa keskimäärin 50 % korkeampi kuin Virossa, viinien tuotteesta riippuen jopa 75 %. Lisäksi on tutkimusnäyttöä siitä, että matkustajat siirtävät ostojaan muihin Baltian maihin, joissa verotaso on Viroa matalampi (Tutkimus- ja analysointikeskus TAK).

Valtiovarainministeriö on perustellut alkoholiveron korotusta työn verotuksen keventämisellä. Suomen taloudella menee juuri nyt nousujohteisesti, joten alkoholiveron korottaminen näin perusteltuna on kaukaa haettua.

Veronkorotuksen tavoitteena on myös alkoholin kokonaiskulutuksen ja sitä kautta alkoholinkäyttöön liittyvien haittojen vähentäminen. Se, että veronkorotus kohdistettaisiin viineihin olutta enemmän, on epäloogista: viinejä myytiin Suomessa viime vuonna 60 miljoonaa litraa, olutta puolestaan 414 miljoonaa litraa. Alkoholin kokonaiskulutuksesta (100 % alkoholina) oluen osuus on 49 % ja viinien 19 %. (Kuva 1)

Alkoholilain uudistuksen ennustetaan lisäävän oluen kulutusta 5 % (Taloustutkimus), kun taas mietojen viinien myynti on laskenut; viime vuonna vähennys oli 2,9 % (Valvira).

Verotuotto

Jos kaikesta huolimatta alkoholiverotusta päätetään kiristää, se on kohdennettava olueen ja käymisteitse valmistettuihin, päivittäistavarakaupoissa myytäviin tuotteisiin. Näiden tuoteryhmien volyymi ja saatavuus mahdollistavat koko tavoitellun verotuoton kerryttämisen vain 15 % veronkorotuksella. Kuluttajahinnoissa tämä tarkoittaisi alle 10 senttiä lisää pakkausta kohden (33 cl). Mikäli alkoholilaki toteutuu hallituksen esityksen mukaisesti ja vahvan oluen myynti laajenee päivittäistavarakauppaan, sen hintatason on arvioitu laskevan 38 %. Alkoholiveron korotuksesta huolimatta vahvan oluen hinta laskisi tällöin lähes 20 % nykyisestä.

Viinien ja väkevien ainoa vähittäismyyntikanava Suomessa on valtion omistama monopoliyhtiö, joka tuottaa vuosittain noin 40 miljoonan euron voittovarat valtiolle. Alkoholiveron korotus nostaisi euromääräisesti eniten kuluttajahintoja viineissä (53 snt/litra) ja väkevissä (1,09 euroa/litra). Tämä kohdennusmalli ohjaa kuluttajia Alkon sijaan päivittäistavarakauppaan, jolloin valtio riskeeraa omistamansa yrityksen kilpailukyvyn suhteessa muihin alkoholijuomien hankintakanaviin.

Vuoden 2016 valmisteverokertymän ja kokonaiskulutuksen vertailu osoittaa, että olutta verotetaan muita tuoteryhmiä vähemmän suhteessa kokonaiskulutukseen. Oluen osuus kokonaiskulutuksesta sataprosenttisena alkoholina on 49 %, mutta valmisteverokertymästä se kattaa vain 45 %. Väkevien osuus kulutuksesta on 22 %, mutta ne tuottavat kolmanneksen verokertymästä. Viineissä vastaavat suhteet ovat 19 % kulutuksesta ja neljännes tuotosta. Veronkorotusta on kokonaiskulutuksen vähentämistavoitteen kannalta perusteltua kohdentaa nimenomaan olueen. (Kuva 1)

Matkustajatuonti

Veronkorotusten yhteys matkustajatuonnin lisääntymiseen on ilmiselvä: Suomessa on korotettu alkoholiveroa viisi kertaa vuodesta 2008 lähtien, ja tänä aikana matkustajatuonti lisääntynyt 35 %. Vuonna 2016 matkustajatuonti oli 81,5 miljoonaa litraa (THL). (Kuva 2)

Oluen matkustajatuonti on vain noin 8 % sen kokonaiskulutuksesta Suomessa. Sen sijaan jopa neljäsosa Suomessa nautituista väkevistä alkoholijuomista on matkustajatuontia. (Kuva 3)

Matkustajatuontia tulisi tarkastella myös euromääräisesti, sillä suomalainen yhteiskunta menettää verotuloja ja elinkeinoelämä liiketoimintaa satojen miljoonien eurojen edestä. Euroissa laskettuna matkustajatuonti on suurinta väkevien alkoholijuomien, viinien ja välituotteiden osalta, eli toisin sanoen niissä tuoteryhmissä, joiden vähittäismyynnistä Suomessa vastaa Alko. Matkustajatuonnin vuoksi Alko menettää vuosittain myyntiä arviolta 750 miljoonan euron verran, jos oletetaan, että vastaavat tuotteet ostettaisiin Suomesta. Samalla valtio menettää alkoholin valmisteveroja noin 300 miljoonaa euroa sekä lisäksi arvonlisäverot ja

pakkausverot. Matkustajatuonti on Suomelle kallis ongelma, joka alkoholilain uudistuksesta huolimatta ei ole häviämässä mihinkään. (Kuva 4)

Yhteenveto

Päivittäistavarakaupoissa myytävät panimotuotteet edustavat yli 50 % alkoholin kokonaiskulutuksesta Suomessa (100-prosenttisena alkoholina). Alkoholin kokonaiskulutuksen ja alkoholihaittojen vähentäminen toteutuu kohdentamalla alkoholiveron korotus olueen ja käymisteitse valmistettuihin mietoihin juomiin.

Kunnioittavasti

Suomen Alkoholijuomakauppayhdistys ry
Susanna Heikkinen
Toiminnanjohtaja

Liitteet:
Kuva 1: Alkoholin kokonaiskulutuksen jakauma
Kuva 2: Matkustajatuonnin yhteys alkoholiveron korotuksiin
Kuva 3: Matkustajatuonnin osuus Suomessa kulutetusta alkoholista tuoteryhmittäin.
Kuva 4: Arvio matkustajatuontiin käytetyistä euroista.